

TERVEK ÉS TERVRENDSZER

FARAGÓ LÁSZLÓ

MTA KR TK RKI DTO

TERÜLETFEJLESZTŐK NAPJA 2013. 10. 08.

TERVEK A 2. ORBÁN-KORMÁNY ALATT

(NEM TELJES KÖRŰ FELSOROLÁS)

- Új Széchenyi Terv (ÚSZT) ÚMFT végrehajtására
- Magyar Növekedési Terv (MNT) egyeztetés alatt
- Széll Kálmán Terv: összefogás az adósság ellen
- Versenyképességi Program
- Nemzeti Intézkedési Terv (NIT)
- Nemzeti Vidékstratégia (NVS 2012–2020): a magyar vidék alkotmánya, Darányi Ignác Terv: a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásának a programja.
- A következő lépés: Széll Kálmán Terv 2.0.
- Wekerle Terv: a Kormány Kárpát-medencét érintő gazdaságfejlesztési programja
- Mikó Terv: a gazdasági összefogás programja.
- Külgazdasági Stratégia
- Nagy reformkönyv (2012 február, összefoglalja az elkészült stratégiákat)
- „Ágazati” tervek:
 - Ipari szakégi stratégiák 2011
 - Semmelweis Terv (EÜ)
 - Magyary Program (Közigazgatás átalakítása)
 - Turizmus- és vendéglátóipari-fejlesztési stratégia
 - Hádfelszerelési Iparkorszerűsítési Stratégia (HADIK Terv)
- **Nemzeti Fejlesztés 2030: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió**
- **Partnerségi megállapodás, operatív programok**

TERVRENDSZER?

KONZISZTENCIA, KOHERENCIA

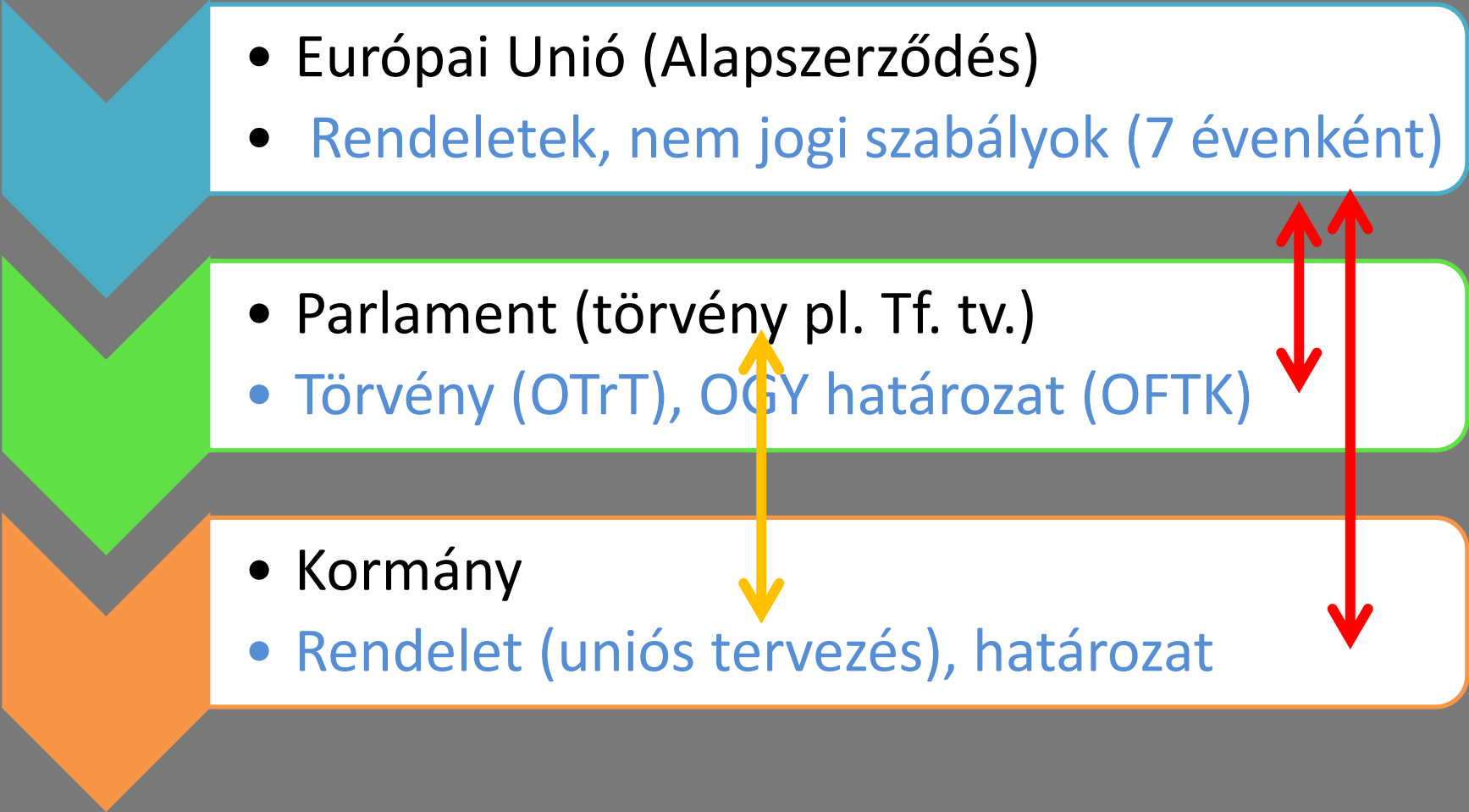
FUNKCIÓMEGOSZTÁS

KÖTELEZETTSÉGEK ÉS FELELŐSSÉG

SZABÁLYOZÁS?

- Nem látszik a rendszer, a tervekészítés tervszerűsége, az összehangoltság (közös nemzeti cél → OFTK)
- Különböző színvonalúak
- Társadalmi és szakmai egyeztetés nagyon minimális
- Gyorsan elavulnak a tervek
- Egy részük csak kommunikációs eszköz
- Intézményi bizonytalanság (NgM-NFM, NFÜ, megyei kapacitások)
- Kevesebb talán több lenne

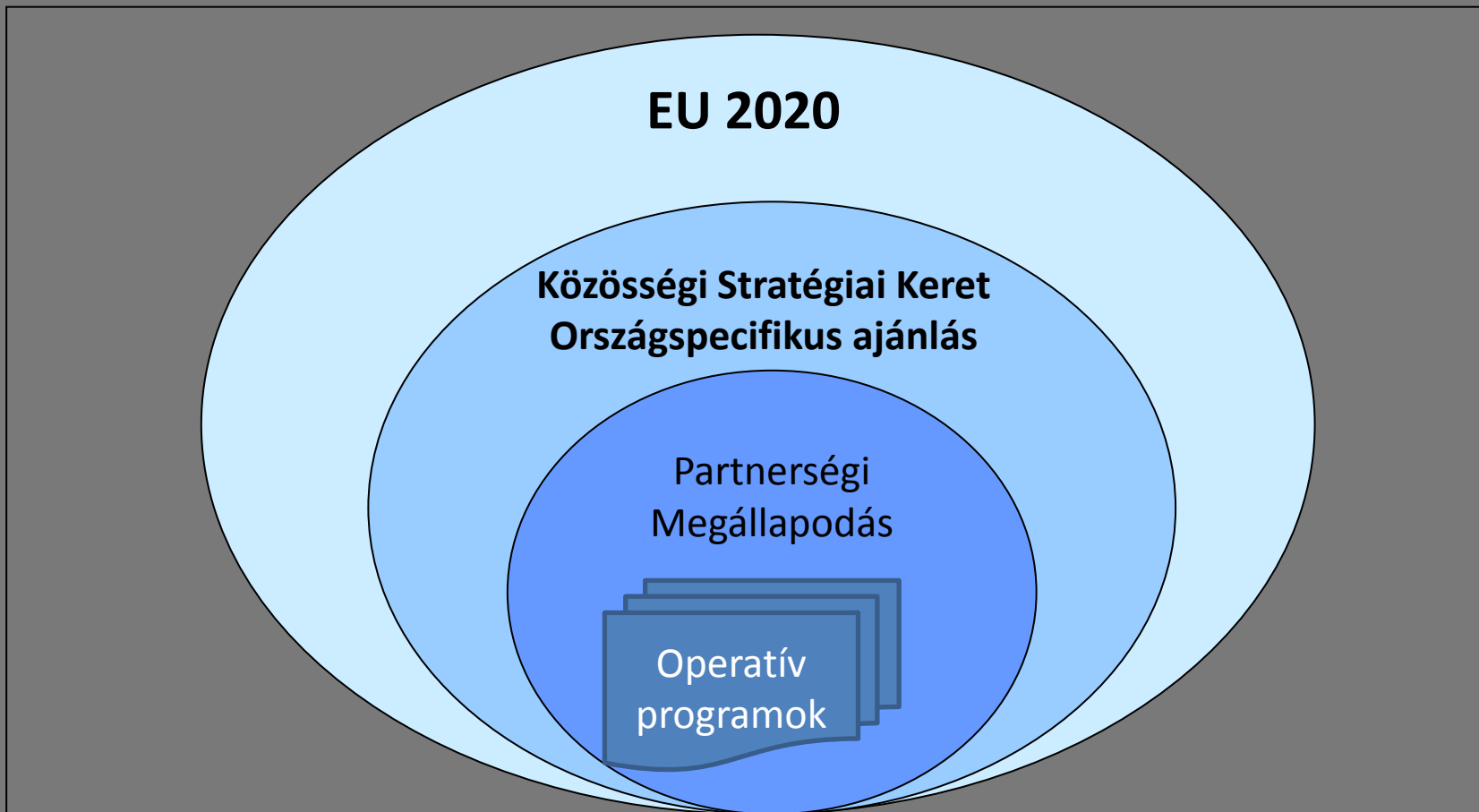
SZABÁLYOZÁSI SZINTEK ÉS FORMÁK

-
- Európai Unió (Alapszerződés)
 - Rendelet, nem jogi szabályok (7 évenként)

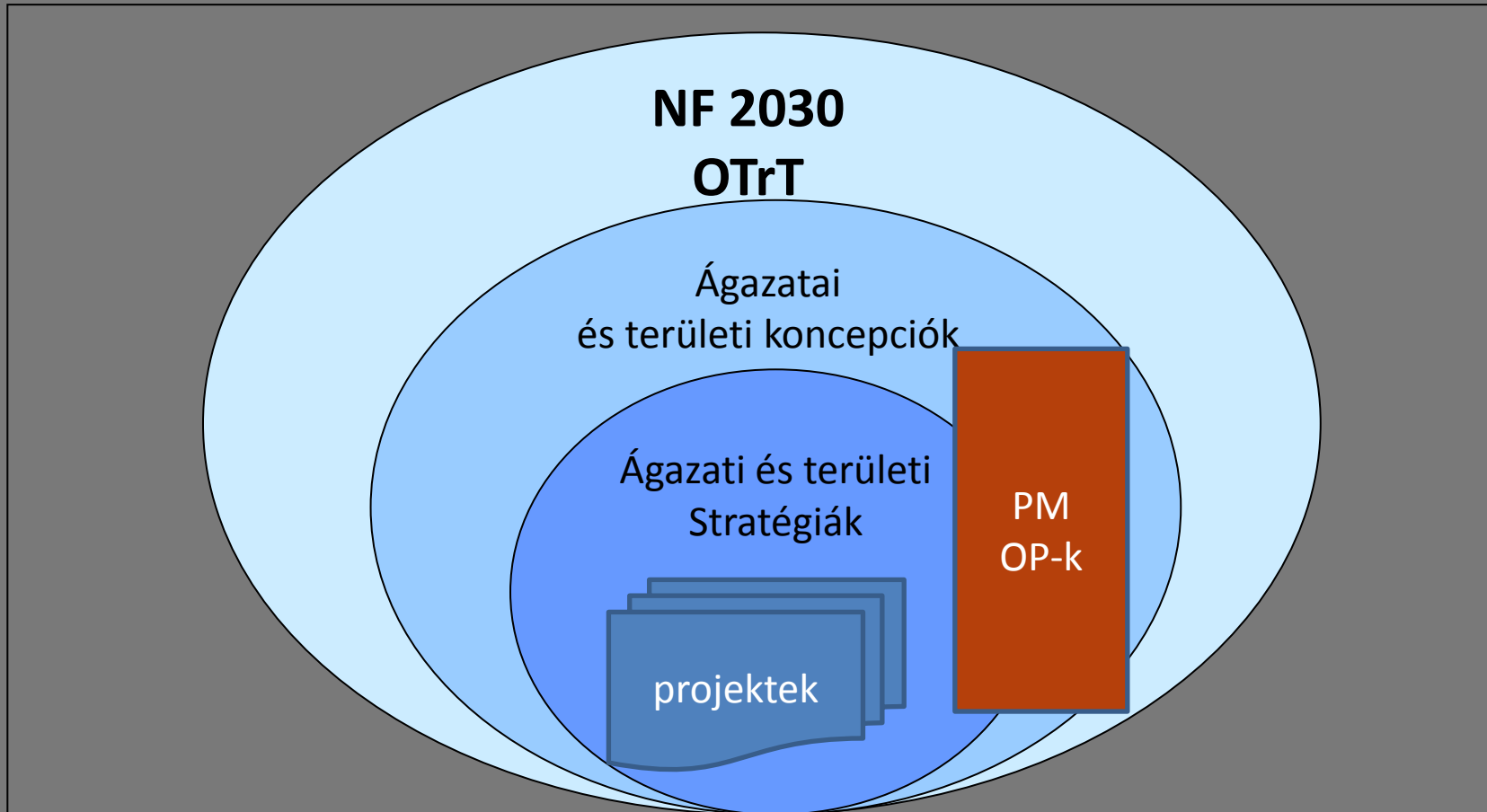
- Parlament (törvény pl. Tf. tv.)
- Törvény (OTrT), OGY határozat (OFTK)

- Kormány
- Rendelet (uniós tervezés), határozat

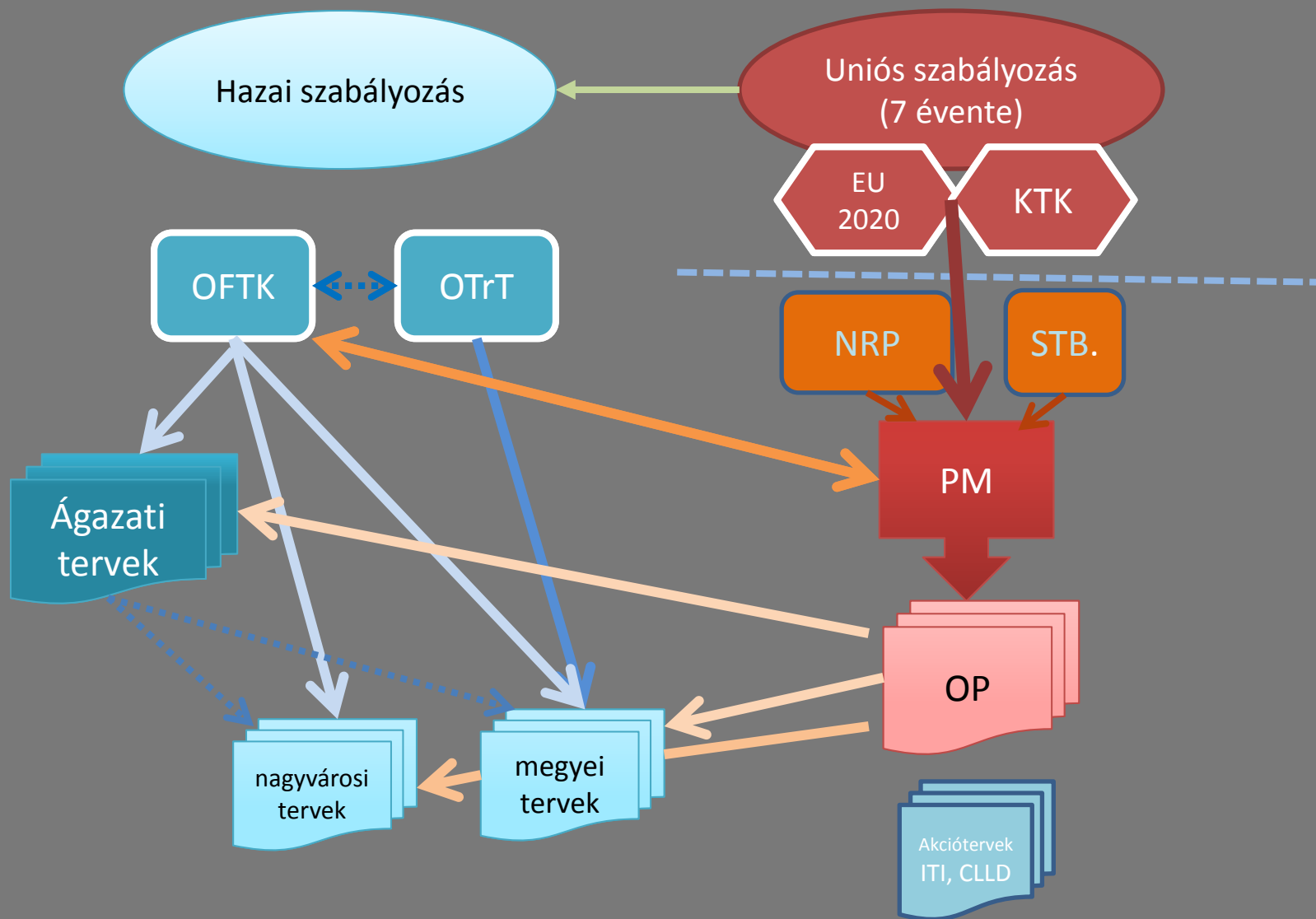
UNIÓS DOKUMENTUMOK EGYMÁSHOZ VALÓ VISZONYA

HAZAI LOGIKA (?)

UNIÓS ÉS HAZAI TERVEZÉS

RENDSZERRÉ KOVÁCSOLÁSHOZ KELL

- Hierarchia (vertikális kapcsolatok, átfogó terv → projektek, általános elvek → konkrét beruházás)
- Horizontális kapcsolatok:
 - Időbeni összerendezés (pl. OFTK illesztése a költségvetési ciklusokhoz, $n-2$, $n-1$, $n+1$ év)
 - Kompetencia, komplementaritás, funkciómegosztás
- Tervtípusok és eljárási rendek tisztázása
- Stabilitás, végrehajthatóság, partnerségi kapcsolatok
- Törvényi szabályozás kell (törvény vagy korm. rendelet?)

JELENLÉGI TERVEZÉSI FOLYAMAT

- Túlzott **külső determináció** (az uniós programozási rend kritikája)
 - forrásorientált tervezés
 - A kevésbé fejlett országokban a tagállami célok, tervek leértékelődnek
- Hazai szabályozás, működés hiányosságai

UNIÓS TERVEZÉS

- **Uniós szinten:** politikai (stratégiai) tervezés
- **Tagállami, területi szinten:** minden paraméter adott, kívülről meghatározott (Időhorizont, potenciális pénzügyi keret, célok, lehetséges prioritások, a támogatások felhasználásának konkrét szabályai stb.)
Stratégiai tervezés helyett forrásorientált tervezés „EU objective driven” Aki fizet az rendel!
- Az uniós stratégiai célok meghatározásánál a centrum, az erős tagállamok, a nettó befizetők befolyása, gondolkodása, érdeke dominál

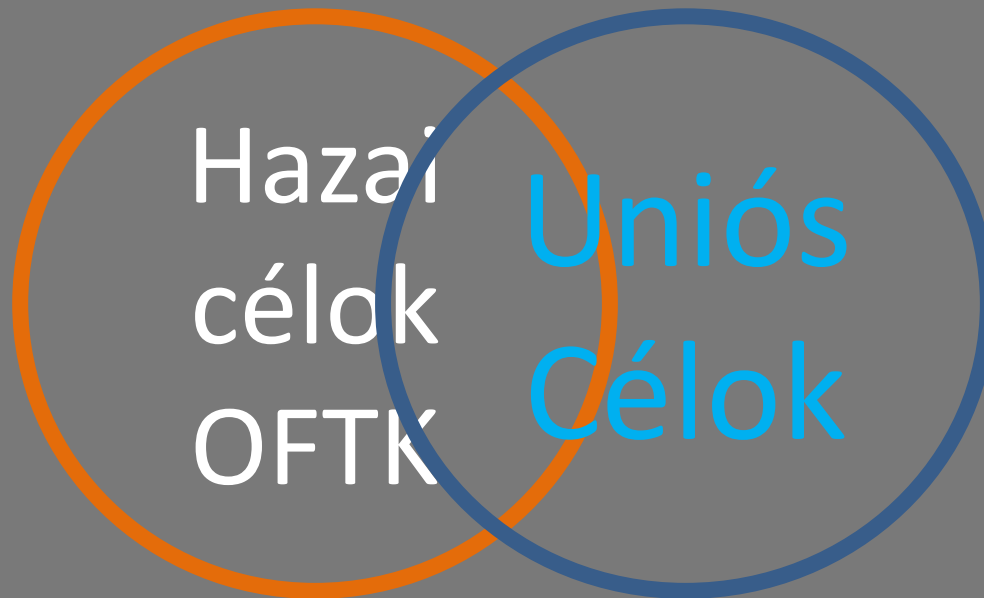
KÖZÖS UNIÓS CÉLOK ALAPJÁN TÖRTÉNŐ TERVEZÉS

- PM célrendszer: **közös EU célokból top-down tervezés** (tagállami hozzájárulás a közös célok teljesítéséhez)
- Ellentmondás:
 - EU 28 nem egységes (országcsoportok)
 - „place-base” szemlélet, adottságok, sajátosságok kihasználása
 - a PM és az OP-k esetében a participáció csak formális lehet
 - renacionalizáció (pl. regionális különbségek mérséklése)
- **Célok, prioritások eltérítése**, a forrásfelhasználás csak technikailag hatékony (eszközracionalitás)

DETERMINÁLT TAGÁLLAMI TERVEZÉS: MINTASABLON KITÖLTÉSE

- **Tartalom:** EU 2020 + EU strukturális és beruházási politika → KSK + ország specifikus ajánlások + közös rendelkezések (CPR) → PM → OP
- **Forma** (fejezetek, táblák, módszerek, indikátorok):
Draft Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement and operational programme
- **Tagállami szabadság? Participatív tervezés?**
Válasz: konkrét tartalommal való kitöltés! ??

HAZAI ÉS UNIÓS CÉLOK

OFTK ↔ PM

AZ EU TEMATIKUS CÉLKITŰZÉSEI

(MAGYARORSZÁGON NUTS3 SZINTEN A GDP/FŐ SZÓRÁSA A MÁSODIK LEGNAGYOBB AZ EU-BAN)

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése;
2. az információs és kommunikációs technológiák; hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása;
3. a KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása;
4. az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
5. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és -kezelés ügyének támogatása;
6. a környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság előmozdítása;
7. a fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban;
8. a foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása;
9. a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem;
10. beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén;
11. az intézményi kapacitás javítása és hatékony közigazgatás.

Nincs egy „klasszikus” területi cél sem!

INTEGRÁLT TERVEZÉS

- környezeti, gazdasági és a társadalmi (kulturális) dimenzióik együttes kezelése
- szakpolitikai/ágazati és területi aspektusok integrációja
- területileg integrált fejlesztések (területi logikájú)
- térségi integráció (város és környéke, FVT)
- tudásintegráció
- források integrált felhasználása (koncentráció)
- városi projekteket integrálni kell a szélesebb körű programok céljaiba

TISZTÁZANDÓ HAZAI KÉRDÉSEK

RÉGI ADÓSSÁGOK

- EU és a nemzeti tervezés kapcsolata
- Ágazati és területi tervek viszonya
- Terület tervezésen belül
 - a fejlesztési és a rendezési tervezés kapcsolatának rendezése
 - Terület és a településfejlesztés viszonya
- Ágazati tervek területi aspektusai (adott struktúra)
- Területi szintek közötti funkciómegosztás (régió, megye, nagyvárosok)

TELEPÜLÉSHÁLÓZAT, TELEPÜLÉSRENDSZER

- Nem foglalkozik egyik intézmény, terv sem
- „Látens”, kijáráson alapuló fejlesztés folyt/folyik
- Hiánya megmutatkozik:
 - PM, OP-k tervezésében
 - A közszolgáltatások fejlesztésében
 - Ágazati programokban

„PLACE-BASED”, HELYI BÁZISÚ FEJLESZTÉSEK

- A tervezés integráló eleme a **lokalizált tér**
 - Megye
 - Megyei jogú városok és térségeik
- Integrált területi alapú fejlesztések **eszközei**
 - integrált területi beruházások (ITI)
 - helyi közösségek által vezérelt fejlesztések (CLLD)

NF 2030 (OFTK)

KONCENTRÁCIÓ, INTEGRÁCIÓ, EGYÉRTELMÜBB PRIORITÁSOK, ÁTTEKINTHETŐSÉG

- **Belső konzisztencia** erősítése (pl. átfedések kiszűrése)
- **Koncentráció (kritikus tömeg) hiánya:**
 - hét év alatt nincs reális esély több mint 500 szakpolitikai és ilyen sok területfejlesztési feladat elvégzésére
 - területi fókusz
- **Integráció:**
 - Területi
 - Komplex tematikus programok
- Nem világos (nem explicit) a fejlesztéspolitika térszerkezete

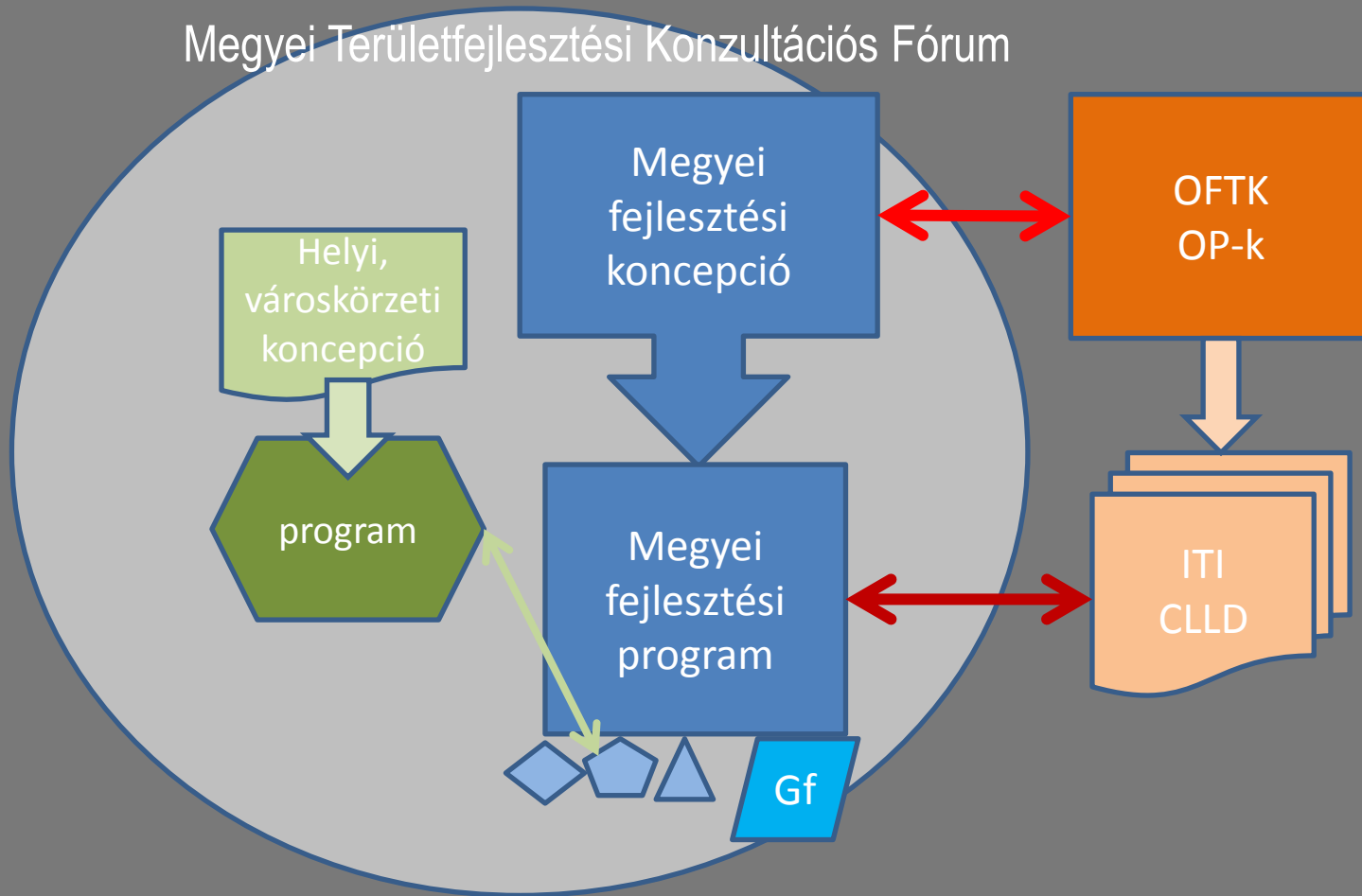
Megyei tervezés

Sablonok és útmutatók alapján

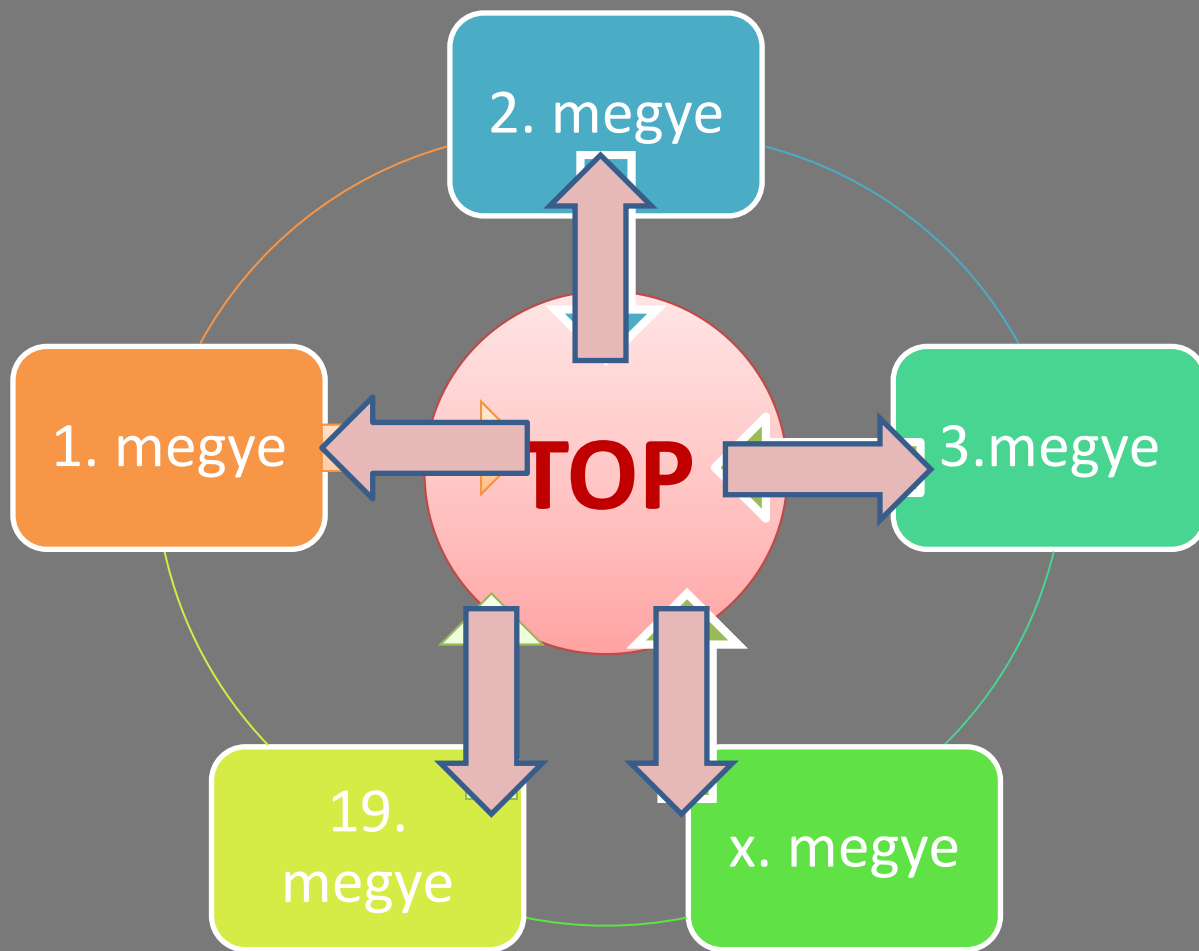
Általános követelmények és térségi sajátosságok
érvényesíthetőségének a helyes aránya

Ne essünk a EU szabályozás hibájába!

Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum

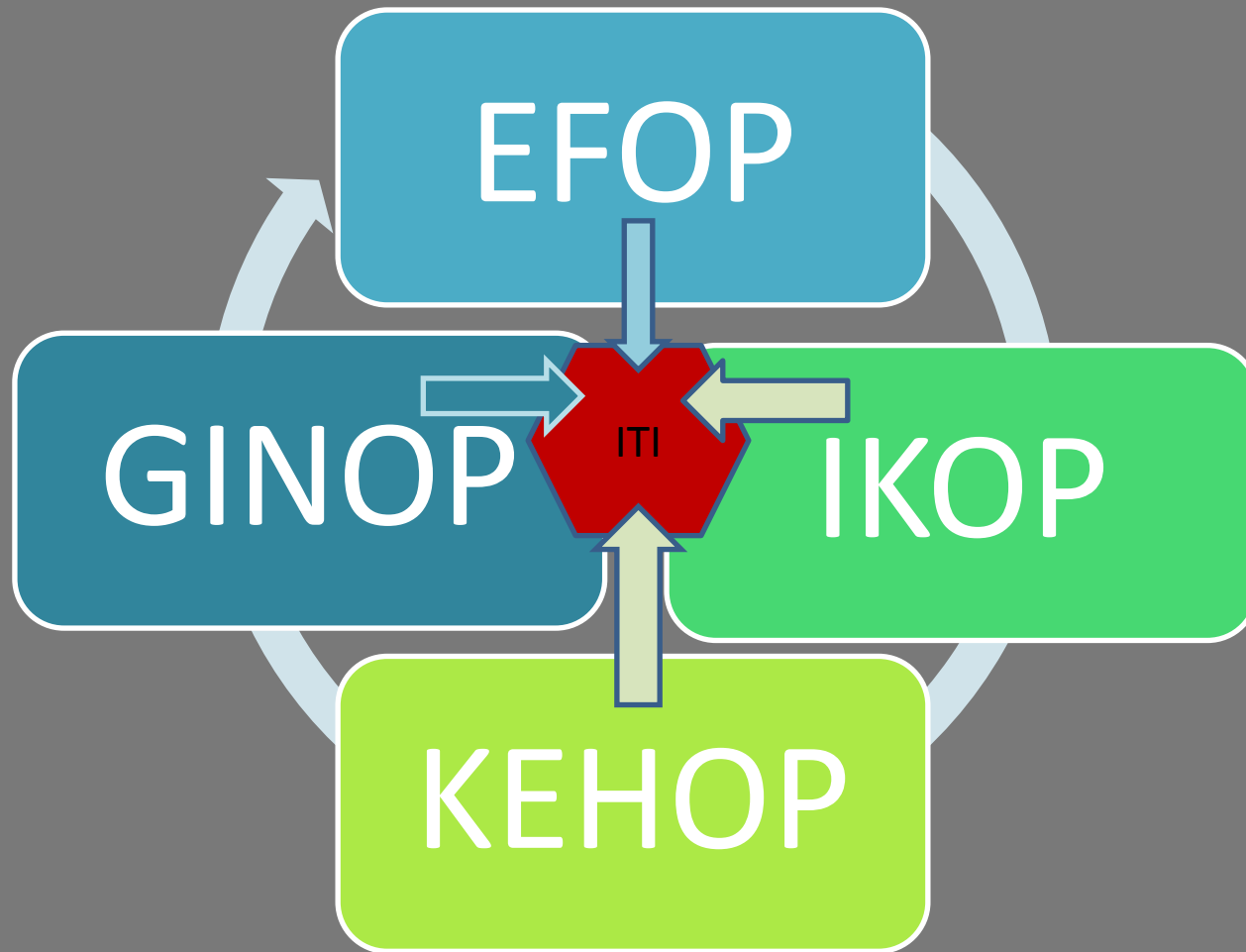
TOP területileg „decentralizált” gazdaságfejlesztési részdokumentum

MEGYEI GAZDASÁGFEJLESZTÉS INDIKATÍV FORRÁSELOSZTÁS ALKALMAS-E A TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MÉRSÉKLÉSÉRE

Megye	Megyei gazdaságfejlesztési részprogram rendelkezésére álló keret (Mrd Ft)	
Bács-Kiskun	35,80	
• Baranya	25,61	↔ Hajdú-Bihar 33,06
Békés	28,77	
Borsod-Abaúj-Zemplén	49,51	
Csongrád	25,50	Észak-Alföld 106,96
Fejér	21,67	Dél-Alföld 90,07
Győr-Moson-Sopron	16,83	Dél-Dunántúl 61,44
Hajdú-Bihar	33,06	
Heves	19,95	
Jász-Nagykun-Szolnok	28,04	
Komárom-Esztergom	13,32	
Nógrád	20,11	
• Somogy	21,96	↔ Fejér 21,67
Szabolcs-Szatmár-B.	45,85	
• Tolna	13,84	↔ Győr-Moson-Sopron 16,83 ↔ Zala 15,23
Vas	13,40	
Veszprém	21,55	
Zala	15,23	
• ÖSSZESEN	450	(25 Mrd/megye 3,5 Mrd/megye/év ↔ regionális különbségek mérséklése)

MEGYEI „DECENTRALIZÁLT” ÁGAZATI RÉSZDOKUMENTUM

Köszönöm figyelmüket!

farago@rkk.hu